

Herbář - plevelné rostliny - INFORMACE

U každé rostliny se předkládají **2 části herbáře** : **herbář = arch s rostlinou + kartotéční list**

Literatura:

např.: Hoffmannová, E.: Jak založit herbář, Mladá fronta, Praha 1984
(pozn. Prosím, zjistíte-li lepší, informujte mne e-meilem. Děkuji Jedličková)

HERBÁŘ- páskovaný /bílá páska: délka 4cm - 10cm x šířka 0,3cm, nesmí být izolepa !/

1. FORMÁT HERBÁŘOVÉHO ARCHU: Kladívková čtvrtka A3, eurofóliový obal!

2. Vybraná bylinná rostlina bude sušena ve směru růstu. Je-li delší než je formát sacího papíru, položíme ji úhlopříčně, případně stonek podle potřeby jednou, dvakrát, vícekrát - s ohledem na definitivní vzhled rostliny na herbářovém archu, přeložíme. Kořenem dolů!! Velké rostliny rozdělíme na více archů - I., II., atd. *U stromů a keřů dokumentujeme tvar /fotografie, obrázek nebo nákres/ a kůru.*

3. Každý list, květ, stonek i kořen musí být upraveny tak, aby co nejvěrněji napodobily růst živé rostliny.

4. Rostliny pro tento herbář sbíráme a sušíme v době a podobě, která je optimální pro sběr drogy! **minimálně 5 kusů (doporučuji 30 ks)**, pro herbář k odevzdání později vybereme nejkvalitnější vzorek!
/Ostatní lze vyměnit s kolegy a vytvořit si tak vlastní herbář!/

5. Sbíráme-li rostlinu, která má hustý trs přízemních listů a objemný kořen /např. miříkovité/, vybereme exemplář přiměřeně velký, na němž jsou již vyvinuty květy a který je nositelem charakteristických znaků druhu. Plodnou část pořídíme z jiného dospělejšího a většního jedince. U tlustých kořenů /oddenků, cibulí/ vedeme svislý řez tak, abychom vybrali ze země tu část, která ukazuje délku a tvar kořene. Vodorovně uložené oddenky rozdělíme ve vzdálenosti 15 - 20 cm.

6. Tenká kůra, drobné plody, semena, jsou-li obsažena v luscích, tobolkách, šišulkách apod. a jsou-li přiměřené velikosti, se suší spolu s rostlinou. U pukavých plodů musíme počítat s tím, že semena v průběhu sušení dozrají a z plodu vypadají. Po dosušení vložíme vypadaná semena do **igelitového uzavíratelného sáčku a připevníme k herbářovému archu. (U plevelů povinná část!)**
Tlustá kůra dřevin a zvláště tlusté kořeny, které chceme zachovat vcelku, sušíme jako plody, zavěšeny ve vzdušné teplé místnosti.

7. Složené listy několikrát zpeřené rozprostřeme do plochy tak, aby vynikla celková struktura listu i tvary listových dílků. **Listy rozložíme tak, aby byly na herbářovém archu některé listy vidět z horní a jiné ze spodní strany.**

8. **POZOR!** Rostliny zavadlé, které přijdou do styku se slunečními paprsky nebo vnikne-li do nedostatečně utaženého stohu teplý vzduch, okamžitě svraskají a nemohou se použít!

9. **Do pravého spodního rohu herbářového archu** vlepíme /podle následujícího vzoru/, na počítači nebo psacím strojem vyplněnou etiketu /jen 1 kus !/.

Vzorový text přepíšeme vlastním textem tak, aby byl dodržen formát písma a celé etikety!

Scheda /etiketa/: /vyplníme v počítači - CZ klávesnicí, černě/

Pro herbář k odevzdání:

rozstříhnout!

pro osobní herbář:

HERBÁŘ PLEVELNÝCH ROSTLIN

PedF MU Brno, biologie

HERBÁŘ PLEVELNÝCH ROSTLIN

PedF MU Brno, biologie

Equisetum arvense L. (Equisetaceae)

Přeslička rolní (přesličkovité)

CZ

Dubany 220 m n.m.

Zahrada, humózní hlinitá půda kyselá, JV, ornice
výslunné stanoviště

Legit: Markéta Hanáková

Dne: 8. 9. 2001

Determinavit:

Dne:

_ Ribes Rubrum /Grossulariaceae/ _ _ _ _

Rybíz červený /Rybízovité/

CZ

Radkovice _ _ _ _ _ 500 m n.m.

Louka, hlinitá půda, JV, mírně svažité
pozemek upravený melioračním zákrokem,
po většinu dne zastíněné, hluboký humus.

Legit: Jitka Doležalová

Dne: 24. 7. 2002

Determinavit:

Dne:

První - druhý řádek:

Jméno rostliny - základem je latinské čili vědecké jméno, za nímž se uvádí jméno autora buď ve zkratce nebo celé, tak jak je ustáleno v latinské nomenklatuře. Latinské jméno rodové se píše s velkým začátečním písmenem, latinský přívlastek - malým.

České jméno rodové i druhové se píše malým písmenem, ale stojí-li v textu samostatně, píše se velkým. V závorce - čeled'.

Příklad: *Capsicum annuum L. /Solanaceae/*

Paprika roční /Lilkovité/

CZ – sběr: **stát**

Třetí řádek: místo - název podle mapy, nadmořská výška

Čtvrtý - šestý řádek: popis a charakter stanoviště:

- **rostlinné společenstvo, druh půdy, vlhkostní poměry, expozice a zda jde o stanoviště původní nebo vzniklé v důsledku činnosti člověka**

Stupně vlhkosti stanoviště /vyberte z následující nabídky:/: výslunné, suché, po většinu dne zastíněné, vlhké, mokřinaté, prameniště, vodní.

Půdní podklad /vyber/: tekoucí voda, stojatá voda mělká, stojatá voda hluboká, vodní hladina, bahno, rašelina, humus mělký /na skalách/, humus hluboký /v lese, na loukách/

Skála/vyber/: vápencová, žulová, pískovcová, rulová, jíl, ornice, říční písek, říční písek s valouny a oblázky, dlažba ze žulových kostek, zídka ze žulových kvádrů, z opukových kvádrů.

Legit = jméno autora / *kdo sbíral*, **dne:** datum sběru. **Vyplňte!**

Determinavit = přeural / *kdo kontroval*, **dne:****NEVYPLŇOVAT!!**

DROGA – dělá se pouze u léčivých rostlin. U plevelů ne! Informace:

- sušená rostlina nebo její část, kde se nachází nejvíce účinných látek.

Množství: uzavřená sklenice od dětské výživy.

Literatura: Bodlák, J., Severa, F., Vančura, B.: Příroda léčí, Granit Praha 1995
Bremnessová, L.: Bylinář, Fortuna Print, Praha 1994, aj.

Označení částí:

Bulbus - cibule	Caulius - lodyha	Cortex - kůra	Flos, Flores - květ
Folium - list	Fructus - plod	Gemma - pupen	Glandulae - žlázky
Herba - nat'	Lignum - dřevo	Pericarpium - oplodí	
Radix - kořen	Rhizoma - oddenek	Semen - semeno	Sporae - výtrusy
Stigma - blizna	Stipes - stopka	Strobilus - plodní šišťice	
Summitas - vrcholek prýtu	Tuber - hlíza		

Dnes podle mezinárodní nomenklatury se většina oddenkových drog označuje jako drogy kořenové, tedy Radix místo Rhizoma /Praha 1993/.

KARTA DO KARTOTÉKY=kladívková čtvrtka A4 v euroobalu. Dělá se u všech herbářů!

/ etiketa - vypsát a nalepit **do levého horního okraje!**

Vzorový text přepíšeme vlastním textem tak, aby byl dodržen formát písma a celé etikety!

HERBÁŘ PLEVELNÝCH ROSTLIN

PedF MU Brno, biologie

Matricaria chamomilla L. /Asteraceae/

Heřmánek pravý /Hvězdicovité/

CZ **Slušovice** **290 m.n.m.**

Pole

stanoviště výslunné, sušší

Legit: **Monika Zábojová**

Determinavit:

Dne: 11. 6. 2001

Dne:

Droga: květ

Doba sběru: květ: V – IX

Konzervace: sušeno rychle ve stínu

Chemické látky: silice, flavonoidy, kumaríny, cholín, farnezen

Účinnost drogy: karminativum, spasmolytikum, diaforetikum, antiflogistikum, antiseptikum **vymazat nechat text:** uvádí se u léčivých rostlin

Využití rostliny : A, B, C,D,E, F

A) pro ozdobu : 1

B) v kuchyni : 2,3,

C) v domácnosti:

D) v kosmetice :častá přísada do kosmetických výrobků 4,5,6

E) v léčitelství :7

F) homeopatie

Způsob aplikace:1,2,3,4,5,6,7

Rozmnožování a pěstování /jde-li o rostlinu pěstovanou/ *návod se píše jako pokračování etikety na 1. stranu, plevelů se uvádí charakteristický způsob rozmnožování* _____

recepty se píšou pouze volitelně od strany 2!

První - druhý řádek:

Jméno rostliny: základem je latinské čili vědecké jméno, za nímž se uvádí jméno autora buď ve zkratce nebo celé, tak jak je ustáleno v latinské nomenklatuře.

Latinské jméno rodové se píše s velkým začátečním písmenem, latinský přívlastek - malým.

České jméno rodové i druhové se píše malým písmenem, ale stojí-li v textu samostatně, píše se velkým. V závorce čeled'.

Třetí řádek: místo - názvem podle mapy, nadmořská výška

Čtvrtý řádek: popis a charakter stanoviště

Využití rostliny: označte A,B..... *Volitelná část:* **napište odkaz na číslo receptu! Příklad:**

Pro ozdobu *1 =recept č. 1 - str. 2*

V kuchyni *č. 2,3 - str. 3*

V domácnosti

V kosmetice *č. 4,5,6 - str. 4*

Léčitelství *č. 7 - str. 5*

Homeopatie

Způsob aplikace /recepty/ - **č. 1,2,3,4,5,6,7**

Rozmnožování a pěstování /jde-li o rostlinu pěstovanou / *návod se píše jako pokračování etikety na 1.stranu, recepty od strany 2!*